

Översyn av resurs- fördelningsmodell

Barn- och skolförvaltningen, augusti 2024

Redovisning av den översyn av barn- och skolnämndens resursfördelningsmodell som nämnden gett förvaltningen i uppdrag att genomföra.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
1 Bakgrund och uppdrag	3
1.1 Närmare om resursfördelning	3
1.2 Om databasen Kolada.....	4
2 Sammanfattning av förslag	4
2.1 Särskild ersättning till små skolor på landsbygden	4
2.2 Fördelning av grundresurs fritidshem	4
2.3 Fördelning till anpassad grundskola	5
2.4 Översyn av nyanländpeng	5
2.5 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal.....	5
2.6 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem.....	5
2.7 Översyn av extraordinärt stöd.....	5
2.8 Övriga aspekter.....	6
2.8.1 Beaktande av utvärdering av strukturresurs och förslag på förändringar i strukturresursen	6
2.8.2 Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan.....	6
3 Översyn av resursfördelningsmodell.....	6
3.1 Särskild ersättning till små skolor på landsbygden	6
3.2 Fördelning av grundresurs fritidshem	13
3.3 Fördelning till anpassad grundskola	16
3.4 Översyn av nyanländpeng	19
3.5 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal.....	22
3.6 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem.....	24
3.7 Översyn av extraordinärt stöd.....	26

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

3.8	Övriga aspekter.....	29
3.8.1	Beaktande av utvärdering av strukturresurs och förslag på förändringar i strukturresursen	29
3.8.2	Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan.....	33
4	Fortsatt arbete med resursfördelningsmodellen	35
5	Referenser	36
Bilaga 1	Barnkonsekvensanalys	36

1 Bakgrund och uppdrag

Detta är en redovisning av den översyn av barn-och skolnämndens resursfördelningsmodell som nämnden gett förvaltningen i uppdrag att genomföra. Direktiven för översynen beslutades om i juni 2023. Vilka områden som ingår i översynen framgår av kapitel 3. Där redovisas vad utredningen visar och förvaltningens förslag för respektive område som ingår i översynen.

Senast en översyn gjordes av resursfördelningsmodellen var 2016, och efter beslut från kommunstyrelsen gjordes 2021 en särskild utvärdering av den del av modellen som avser strukturresursen. Nuvarande resursfördelningsmodell beskrivs i reglementet *Resursfördelningsmodell till förskola, grundskola och fritidshem i Lunds kommun 2024*.

Översynen har gjorts av en arbetsgrupp på barn- och skolförvaltningen. Arbetet har med jämna mellanrum stämts av dels med en styrgrupp bestående av representanter från förvaltningens ledningsgrupp och dels med en referensgrupp bestående av rektorer för samtliga berörda skolformer. Vidare har arbetet stämts av i facklig samverkan och med barn- och skolnämnden under hösten 2023 och våren 2024.

1.1 Närmare om resursfördelning

Att fördela resurser kräver många svåra avvägningar och det finns inte någon universalmodell som passar alla kommuner. Syftet med kommunens resursfördelning är att skapa mer likvärdiga förutsättningar för alla barn och elever att nå målen. Enligt 2 kap. 8 b § skollagen ska kommunen fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

En resursfördelningsmodell ska bygga på fakta, vara träffsäker, opåverkbar och lättförståelig. Ett led i det sistnämnda är att inte göra modellen mer komplicerad än nödvändigt. Även om det kan vara motiverat att ha en mycket finfördelad modell behöver det balanseras mot behovet av att modellen är begriplig för de berörda, inte minst rektorerna. Det är också viktigt att vara medveten om att oavsett hur en resursfördelningsmodell utformas så kan den inte lösa alla utmaningar som finns för och i kommunens förskole- och skolorganisation.

Det är av betydelse att regelbundet se över en resursfördelningsmodell för att fastställa om det finns behov av justeringar. Det är en sådan översyn som förvaltningen nu gjort, och ovan nämnde aspekter har varit centrala utgångspunkter för arbetet.

1.2 Om databasen Kolada

I översynen har förvaltningen jämfört olika nyckeltal från Kolada, en databas som tillhandahåller statistik för jämförelser och analys av kommunal verksamhet. Kolada gör det möjligt att enkelt och flexibelt jämföra olika statistikuppgifter. Det är dock viktigt att tolka statistiken i Kolada med försiktighet. Den data som ligger till grund för nyckeltalen är inhämtad från olika myndigheter som i sin tur hämtat datan från varje enskild kommun. Det finns en risk att olika kommuner inte har lämnat in motsvarande data på grund av okunskap, bristande tydlighet eller otillräckligt systemstöd och kapacitet. Detta kan leda till felaktiga nyckeltal som därmed inte återspeglar verkligheten korrekt.

Förvaltningen har bland annat uppmärksammat stora skillnader i nyckeltal för kostnaden per elev för kommunala fritidshem mellan vissa kommuner och deras interkommunala pris för motsvarande verksamhet. Det var dock svårt att bedöma om det är nyckeltalet eller det interkommunala priset som är felaktigt. Kontakt togs med berörda kommuner men olika sätt att redovisa kostnader och beräkna interkommunalt pris gjorde det svårt att reda ut vad som var rätt och fel.

För att minska risken vid analys av nyckeltalen har förvaltningen valt att inte lägga för stor vikt vid enskilda kommuners nyckeltal. Istället har förvaltningen jämfört Lunds nyckeltal med ett genomsnitt av flera kommuners nyckeltal, särskilt kommuner av liknande storlek. Nyckeltal som baseras på en relativt liten grupp individer, såsom nyckeltal för anpassad grundskola, tenderar att visa stor spridning mellan värdena. Eventuella fel i datan får större genomslag i dessa nyckeltal, därför har extremvärden exkluderats.

2 Sammanfattning av förslag

2.1 Särskild ersättning till små skolor på landsbygden

Förvaltningen föreslår att dagens särskilda ersättning till små skolor på landsbygden upphör. Utredningen visar på de utmaningar som finns med att bedriva en likvärdig undervisning med jämn och hög kvalitet på små skolenheter, även med den särskilda ersättning som de idag erhåller.

2.2 Fördelning av grundresurs fritidshem

Förvaltningen föreslår att nämnden fattar beslut om en förändring av grundresurs fritidshem så att grundresursen för elever baseras på årskurs istället för ålder och att grundresursen för elever i årskurs 4-6 uppgår till 75 % av grundresursen för elever i årskurs F-3. Förändringen

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

av index från nuvarande 49 till 75 föreslås införas successivt över två budgetår, där index för elever i årskurs 4-6 föreslås uppgå till 60 år 2025 och 75 från och med år 2026.

2.3 Fördelning till anpassad grundskola

Förvaltningen förslår nämnden att skjuta upp beslut om ändringar i resursfördelningsmodellen för anpassad grundskola.

2.4 Översyn av nyanländpeng

Förvaltningen föreslår att nyanländpeng fortsättningsvis även ska omfatta elever som anländer i förskoleklass.

För att bidraget ska kunna fördelas på lika villkor oavsett om eleven är skriven i kommunal eller fristående verksamhet kommer resultatet från Skolverkets obligatoriska kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper framöver inte användas som grund för fördelningen. Förvaltningen tar tillsammans med utbildningsförvaltningen fram en rutin för att registrera de uppgifter som krävs för att nyanländpeng ska kunna betalas ut till elever på fristående enheter.

2.5 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal

Förvaltningen föreslår att nämnden inte beslutar att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck eller ogynnsamma delningstal.

2.6 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem

Förvaltningen föreslår ingen ändring som innebär att resurser omfördelas baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem.

2.7 Översyn av extraordinärt stöd

Förvaltningen gör bedömningen att det nuvarande systemet för extraordinärt stöd är det bästa möjliga för att säkerställa likvärdig hantering av extraordinära stödbehov inom kommunal verksamhet och mellan kommunala och fristående enheter. Modellen utgör även ett sätt att styra resurser dit där de individuella behoven är som störst, vilket motsvarar en resursfördelning i enlighet med 2 kap. 8b skollagen och ger rektorerna mer likvärdiga förutsättningar. Ingen ändring föreslås.

2.8 Övriga aspekter

2.8.1 Beaktande av utvärdering av strukturresurs och förslag på förändringar i strukturresursen

Förvaltningen föreslår inga förändringar av strukturresursen. Kommuner bör endast göra förändringar i sin resursfördelningsmodell om det finns ett underlag som tydligt visar att modellen inte är tillräckligt träffsäker eller har andra brister (SKL 2013, s. 41). Nuvarande resursfördelningsmodell är välkänd och etablerad och förändringar riskerar att försvaga dess legitimitet.

2.8.2 Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan

Förvaltningen föreslår att index för grundresursen i grundskolan, på grund av förändrad timplan, justeras. Index för grundskola skolår 4-6 föreslås öka från 105 till 106 och index för grundskola skolår 7-9 föreslås öka från 116 till 118.

3 Översyn av resursfördelningsmodell

3.1 Särskild ersättning till små skolor på landsbygden

Bakgrund

Kommunen har prioriterat att ha skolor även i mindre orter för att behålla attraktivitet och skapa förutsättningar för en god samhällsutveckling i hela kommunen. Sedan 2016 utgår en särskild ersättning till små skolor på landsbygden om följande kriterier uppfylls:

- Skolan ska vara belägen utanför någon av tätorterna Lund, Södra Sandby, Dalby, Veberöd, Genarp eller Stångby
- Skolan ska vara den enda skolan i byn/orten
- Skolan ska endast ha skolår F-3
- Skolan ska minst 40 elever (genomsnitt 10 elever per årskurs)

Extra skolpeng utbetalas månadsvis upp till 54 elever.

De senaste läsåren har Revinge skola inte uppfyllt kriteriet avseende elevantal som innebär att skolan behöver ha mellan 40 och 53 elever för att få ta del av ersättningen. Barn- och skolnämnden beslutade därför i juni 2023 att ge dispens till Revinge skola om att erhålla särskild

ersättning för små skolor på landsbygden från och med juli 2023 till och med december 2024 (dnr 2023/5748).

Omvärldsanalys

Sex kommuner, Ängelholm, Vellinge, Höganäs, Kristianstad, region Gotland och Öckerö, har kontaktats om huruvida de har särskild tilldelning av resurser till mindre enheter. Gemensamt för kommunerna är att de finns i södra Sverige och har en yta som ungefär motsvarar Lunds kommuns yta. Samtliga kommuner förutom Öckerö kommun gav respons.

Tre av kommunerna, Ängelholm, Vellinge och Höganäs har ingen särskild ersättning till mindre grundskolor och har inte heller grundskolor som, enligt nuvarande resursfördelningsmodell för Lunds kommun, betraktas som små.

Region Gotland har särskild ersättning till små grundskolor på landsbygden. Den totala budgeten i år uppgår till cirka 9 mnkr. Relativt många skolor har rätt till ersättning eftersom alla årskurser kan ta del av den om de uppfyller villkoren. Årskurs F-6 är prioriterade så de får sin beräknade ersättning medan ersättningen för årskurs 7-9 fördelas utifrån resterande belopp vilket betyder att den kan variera från en termin till en annan.

I Kristianstads kommun finns det också en särskild ersättning till mindre grundskolor. Modellen innebär att grundskolor med årskurserna F-3 eller F-6 med färre än 60 elever får kompensation med 0,5 skolpeng per elev upp till 60 elever. Inom högstadiet är gränsen 100 elever. Ersättningen finansieras endast via statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling.

Antal elever och befolkningsprognos

Revinge skola

Revinge skolas kapacitet är 75 elever.

På Revinge skola går det 15 elever i åk F-2 läsåret 23/24. De åtta elever som är inskrivna i årskurs 3 på Revinge skola läsåret 23/24 får sin undervisning på Uggleskolan. Detta eftersom rektor gjort bedömningen att det är svårt att bedriva likvärdig undervisning med jämn och hög kvalitet på en så liten enhet som Revinge skola, se rubrik *Vad utredningen visat*.

	F-klass	Åk 1	Åk 2
Antal elever läsåret 23/24	2	8	5

I Revinge skolas fall går det att få en uppfattning om det ungefärliga antalet framtida elever baserat på antal barn på Reveljens förskola. Hösten 2023 var 19 barn inskrivna på Reveljens förskola. Antal barn i respektive ålder syns nedan. Baserat på tidigare barngrupper som nu går i grundskolan så brukar dock någon eller några elever per årskurs aktivt söka sig till en annan grundskola än Revinge skola.

	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
Antal barn hösten 2023	2	5	4	3	5

Befolkningsprognosen från år 2024 för det delområde som Revinge skola ingår i indikerar att antalet barn i åldern 6-9 år kommer sjunka under kommande år för att därefter stiga något i slutet av prognosperioden:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Prognos 6-9 år	496	499	495	484	483	453	439	426	415	425	433	450

Håstad skola

Håstad skolas kapacitet är 75 elever.

På Håstad skola går 43 elever läsåret 23/24. 16 av dessa är elever från annan kommun.

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3
Antal elever läsåret 23/24	6	9	10	18

Befolkningsprognosen från år 2024 för det delområde som Håstad ingår i indikerar att antalet barn i åldern 6-9 år kommer sjunka under kommande år för att därefter stiga något i slutet av prognosperioden:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Prognos 6-9 år	329	294	258	241	241	225	236	229	224	238	257	285

Inför läsåret 24/25 är prognosen 36 elever på Håstad skola.

Torna Hällestads skola

Torna Hällestads skolas kapacitet är 60 elever.

På Torna Hällestads skola går 51 elever läsåret 23/24. Samtliga elever är folkbokförda i Lunds kommun.

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3
Antal elever läsår 23/24	8	16	11	16

Befolkningsprognosen från år 2024 för det delområde som Torna Hällestad ingår i indikerar att antalet barn i åldern 6-9 år kommer sjunka under kommande år:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Prognos 6-9 år	576	547	530	505	476	452	431	416	407	409	412	422

Vad utredningen visat

Det finns tydliga utmaningar med att bedriva en likvärdig undervisning med jämn och hög kvalitet på små skolenheter jämfört med på större. Här presenteras några av dem, med grund både i rektorers beprövade erfarenhet och forskning:

- Eleverna på större enheter får möjlighet till större mångfald av sociala sammanhang och trygga kamratrelationer. Grupsammansättningen blir mer flexibel inom en årskurs med fler paralleller, även om själva elevgrupperna inte behöver bli större.
- Rektors förutsättningar att organisera för elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd stärks då närheten till specialpedagoger ökar samt tillgången till grupprum i anslutning till klassrum är högre. Även tillgången till annan elevstödjande personal är större vid större enheter och möjligheterna för skolan att organisera sig kring elevers specifika behov förbättras då elevunderlaget och därmed personalresurserna ökar.
- Personalen får i högre omfattning möjlighet till kollegialt lärande inom skolenheten. Lärare attraheras av att ha kollegor med liknande kompetens att utvecklas tillsammans med.
- Organisationens sårbarhet vid sjukdom hos personal minskar på större enheter. Fler vuxna känner eleverna och kan skapa

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

- stabilitet i undervisningssituationen trots sjukfrånvaro bland personal. Sårbarheten vid personalomsättning minskar också.
- Gemensamma resurser som bibliotek, idrott, skolledning, lokalvård, vaktmästeri och elevhälsa kan också utnyttjas mer effektivt.
 - Elever på större enheter kan undervisas åldersindelad. Forskning visar att åldersblandad undervisning, som är vanligare på mindre enheter, kan leda till sämre förutsättningar för samarbete i klassen och att produktiviteten minskar (Håkansson och Sundberg 2020, s. 97). Lärare som undervisar åldersblandat behöver vara särskilt skickliga för att tillgodose alla kunskapsbehov och kunna differentiera undervisningen på ett effektivt sätt.
 - I en åldershomogen grupp kan det vara tydligare att se vilka elever som har särskilda behov eftersom gruppen arbetar utifrån samma mål. När elever med olika behov och åldrar är i samma grupp finns risk att särskilda behov förbises.

Resultat från de nationella proven i åk 3 tyder på relativt låga resultat på de små skolorna på landsbygden i jämförelse med kommunsnittet. Viktigt att beakta är att elevantalet är litet och att siffrorna därför måste tolkas med försiktighet.

Om undervisning ska fortsätta att bedrivas på de små skolorna även vid mycket låga elevantal behöver den särskilda ersättningen öka för att säkerställa god undervisningskvalitet, minska sårbarheten och öka det kollegiala lärandet. Eleverna på de små grundskolorna har rätt till en likvärdig undervisningskvalitet i förhållande till vad övriga elever har. En eventuell ersättning behöver därför motsvara det resursbehov som krävs för att även de små grundskolorna på landsbygden ska kunna tillgodose detta. Precis som med nuvarande modell visar beräkningar att ju färre elever en enhet har, desto högre behöver den särskilda ersättningen vara. Den nuvarande brytpunkten på 40 elever för att erhålla ersättning bedöms inte längre vara hållbar. Detta beror på att Revinge skola redan har dispens från antalskriteriet, och Håstad skola sannolikt kommer att behöva dispens inför höstterminen 2024 eftersom elevantalet förväntas bli cirka 36 elever.

Beräkningar, gjorda tillsammans med rektorer, visar att en liten skola på landsbygden behöver särskild ersättning utöver skolpengen när elevantalet understiger 60 elever. Detta baseras på att fyra årskurser

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

(F-3) undervisas åldersindelad på skolan. Den organisation som krävs för 60 elever anses även nödvändig ner till cirka 20 elever för att kunna organisera verksamheten åldersindelad. Först när elevantalet minskar ytterligare kan organisationen minskas, och då endast marginellt, om undervisning för fyra årskurser fortfarande ska bedrivas. Ersättningen som därmed krävs bedöms motsvara det antal skolpeng som mellanskillnaden mellan 60 elever och antalet inskrivna elever uppgår till så länge elevantalet uppgår till 20 elever eller fler. Maximalt behov av ersättning beräknas därför motsvara skolpeng för 40 elever, oavsett hur få elever skolan har.

Årets budget för särskild ersättning till små skolor på landsbygden är 2,3 miljoner kronor, vilket beräknas täcka årets kostnader. För att ersättningen ska motsvara det resursbehov som krävs för att förbättra undervisningskvaliteten, det kollegiala lärandet och minska sårbarheten, visar beräkningar att budgeten behöver öka till 5,6 miljoner kronor. Detta innebär att skolpengen behöver minskas för att finansiera kostnadsökningen för ersättningen, om inte resurser skjuts till. En ökad ersättning anses dock inte kunna förbättra mångfalden i elevsammansättningen och det sociala sammanhanget för eleverna.

Förutom behovet av extra resurser till den pedagogiska verksamheten har de små skolorna på landsbygden också en förhållandevis hög lokalkostnad per elev.

Lokalhyra per elev och verksamhetsform framgår av tabellen nedan. Beräkningarna baseras på årshyran för 2024 och elevantal för maj månad. Vegalyckans skola finns med som en referens för den lågstadieenhet som har en hyra per elev som ungefär motsvarar medelvärdet för de kommunala grundskolorna exkluderat Håstad, Revinge och Torna Hällestads skola.

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

	Håstad skola	Revinge skola*	Torna Hällestad skola	Vegalyckans skola
Elevantal Grundskola	43	15	51	218
Hyra (kr)/elev Grundskola	25 236	119 245	28 409	21 629
Elevantal Fritidshem	42	17	50	209
Hyra (kr)/elev Fritidshem	6 459	24 706	7 244	5 292

*Eftersom årskurs 3 på Revinge skola har sin undervisning på Uggleskolan ingår endast elevantalen för F-2 i beräkningen av hyra per elev för grundskolans verksamhet.

Revinge, Håstad och Torna Hällestads skola saknar slöjdsalar och till viss del även idrottssalar vilket betyder att det utöver hyra tillkommer kostnader för busstransport till andra skolor för undervisning i slöjd och idrott. Det innebär också att delar av elevernas skoldag går åt till transporter.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att dagens särskilda ersättning till små skolor på landsbygden upphör. Förslaget utgår från elevens bästa sett till kommunens skyldighet att bedriva likvärdig undervisning på kommunens skolor, med beaktande av den barnkonsekvensanalys med tillhörande elevintervjuer som gjorts som del av utredningen, se bilaga 1.

Utredningen visar på de utmaningar som finns med att bedriva en likvärdig undervisning med jämn och hög kvalitet på små skolenheter, även med den särskilda ersättning som de idag erhåller. Mot den bakgrunden finns det skäl att ha en ordning där små skolor på landsbygden utreds inom ramen för den årliga lokalförsörjningsprocessen. Ett riktmärke för när så bör ske bedömer förvaltningen är när antalet elever understiger eller bedöms komma att understiga 60 elever.

Notera att beslut om att avsluta årskurser eller avveckla en enhet fattas av nämnden i separata ärenden.

3.2 Fördelning av grundresurs fritidshem

Bakgrund

År 2014 konstaterade Skolinspektionen att Lunds kommun inte följde gällande lagstiftning om fritidshem, eftersom verksamhetsformen saknades för elever mellan 10 och 13 år. Eleverna i denna åldersgrupp erbjöds endast tillgång till fritidsklubbar. Merparten av dessa drevs av kultur- och fritidsförvaltningen på uppdrag av dåvarande barn- och skolnämnder medan ett fåtal fanns organiserade inom barn- och skolnämndernas ansvar. Fritidsklubbar, som får erbjudas som alternativ till fritidshem för elever 10-13 år, är en enklare form av verksamhet jämfört med fritidshemsverksamhet, bland annat behöver de inte erbjuda samma grad av omsorg och tillsyn eller följa skolans läroplan.

I december 2015 beslutade kommunfullmäktige att de dåvarande två barn- och skolnämnderna skulle ta över samtliga fritidsklubbar och omorganisera dem till fritidshem för 10-13 år från och med läsåret 2016/2017, vilket också genomfördes. Beslutet att omorganisera fritidsklubbarna till fritidshem för elever 10-13 år innebar förändringar i verksamhetens innehåll. Eleverna erbjöds nu omsorg under morgnar, lov- och planeringsdagar, vilket inte ingick i fritidsklubbarnas uppdrag. Eftersom fritidshemsverksamheten pågår under hela året, ökades föräldraavgiften från 9 till 12 månadsavgifter per år.

Tidigare hade ersättningen till fritidsklubbarna motsvarat 49 % av skolpengen till fritidshem för elever 6-9 år. Inför förändringen yttrade barn- och skolnämnderna att denna ersättning inte skulle vara tillräcklig för att bedriva fritidshemsverksamhet för elever 10-13 år. Detta beaktades inte. Förhållandet mellan storleken på skolpengen för elever 6-9 år och elever 10-13 år, som då enbart bestod av grundresurs, förblev oförändrad.

Grundresursen till fritidshem uppgår idag till 98 % av den totala skolpengen, resterande 2 % avser strukturresurs som fördelas utifrån socioekonomiska faktorer. Grundresursen för elever 10-13 år uppgår fortfarande till 49 % av grundresursen för elever 6-9 år vilket 2024 motsvaras av 23 900 kr respektive 48 854 kr.

Den ekonomiska rapporteringen har vid flera tillfällen signalerat att ersättningen till fritidshem med elever 10-13 år har inneburit utmaningar för rektor att organisera en god fritidsverksamhet. Störst

utmaning bedöms det vara för skolor med mellanstadium som inte har ett lågstadium att samarbeta med gällande fritidshemsverksamheten. Mindre skolor med endast fritidsverksamhet för elever 10-13 år är särskilt utmanande att organisera med nuvarande ersättning.

Omvärldsanalys

Lunds kommuns fördelningsmodell har jämförts med fördelningen i Helsingborg, Kristianstad och Landskrona. Kommunerna är valda för att storleksmässigt likna Lund.

I Kristianstad och Landskrona differentieras inte ersättningen för olika åldersspann. Landskrona differentierar dock ersättningsnivån baserat på vistelsetid. Helsingborgs ersättningsnivåer är generellt lägre än Lunds men förhållandet i ersättningsnivån mellan stadierna är ungefär detsamma.

	F-klass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
Lund	56 632	56 632	56 632	56 632	30 929	30 929	30 929
Helsingborg	30 117	30 117	30 117	30 117	15 059	15 059	15 059
Kristianstad	51 248	51 248	51 248	51 248	51 248	51 248	51 248
Landskrona	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859	0-15 h: 22 859
	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008	15+ h: 35 008

Trots att ersättningsnivåerna skiljer sig mellan Lund och Helsingborg är kostnaderna enligt Kolada ungefär desamma. En förklaring kan vara att finansieringen av fritidshemsverksamheten inte separeras från finansieringen av grundskolan. Det är inte ovanligt att resurserna på enhetsnivå betraktas som en och samma budget. Av denna anledning är det utmanande och kan vara missvisande att jämföra kommuners olika ersättningsnivåer och kostnader för endast fritidshem enligt Kolada.

Vad utredningen visat

För att utvärdera om det nuvarande förhållandet mellan grundresurser för fritidshem för åldrarna 6-9 år och 10-13 år behöver justeras, har en jämförelse gjorts av kostnaderna för respektive åldersgrupps fritidshem. Denna jämförelse bygger på budgeterade kostnader och hur rektorerna i referensgruppen skulle bemanna olika stora fritidshem för de två åldersgrupperna.

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

Av jämförelsen framgår att det i huvudsak finns tre faktorer som driver kostnaderna och som skiljer sig mellan fritidshemmen för åldrarna 6-9 år och 10-13 år:

- Fritidshemsverksamheten för åldrarna 6-9 år börjar i genomsnitt 30 min tidigare på eftermiddagen (skoldagar) jämfört med verksamheten för åldrarna 10-13 år, eftersom skoldagarna är längre för de äldre eleverna.
- Bemanningen per elev behöver vara högre i fritidshemmen för åldrarna 6-9 år jämfört med fritidshemmen för åldrarna 10-13 år.
- Antalet elever som är närvarande under skolloven är högre i fritidshemmen för åldrarna 6-9 år, vilket främst påverkar personalkostnaderna så väl som måltidskostnaderna.

Men det finns också faktorer som, oberoende av åldersgrupp, påverkar resursbehovet. Fritidshemmets elevantal är i regel den mest kritiska faktorn. Ett större fritidshem bedöms ha bättre förutsättningar att skapa en effektiv bemanning jämfört med ett mindre fritidshem. Ett mindre fritidshem behöver i regel bemanna verksamheten lika många timmar per dag som på ett större fritidshem men ofta finns en överkapacitet av personal under tidig morgon och sen eftermiddag då relativt få elever är på fritidshemmet. Dessa timmar blir därför relativt kostsamma. I några fall kan mindre fritidshem samarbeta med varandra men detta är inte möjligt för alla utifrån den geografiska placeringen.

Med hänvisning till de kostnadsdrivande skillnader som finns mellan fritidshem för 6-9 år respektive 10-13 år är det tydligt att grundresursen för fritidshem för 10-13 år bör vara lägre än för fritidshem 6-9 år. Beräkningar visar dock att nuvarande förhållande innebär en alltför låg grundresurs till fritidshem för elever 10-13 år. För att de olika fritidshemmen ska få mer likvärdiga förutsättningar bör grundresurs fritidshem för 10-13 år justeras så att den uppgår till 75 % av grundresursen för elever 6-9 år. Baserat på 2024 års skolpeng innebär det att grundresursen för fritidshem 6-9 år skulle minska med cirka 3 500 kr medan den skulle öka med cirka 10 100 kr för fritidshem 10-13 år. Att ökningen blir högre än minskningen förklaras genom att det finns betydligt fler elever i fritidshemsverksamheten för 6-9 år jämfört med fritidsverksamheten för 10-13 år.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden fattar beslut om en förändring av grundresurs fritidshem så att grundresursen för elever baseras på årskurs istället för ålder och att grundresursen för elever i årskurs 4-6 uppgår till 75 % av grundresursen för elever i årskurs F-3. Förändringen av index från nuvarande 49 till 75 föreslås införas successivt över två budgetår, där index för elever i årskurs 4-6 föreslås uppgå till 60 år 2025 och 75 från och med år 2026. Ett successivt införande ger organisationen mer tid att anpassa sig till föreslagen förändring.

Tillvägagångssättet att basera fördelningen på årskurs istället för ålder följer hur skolpengen hanteras i grundskolan. Förändringen väntas öka förståelsen för modellen som helhet, förenkla administrationen vid utbetalning av skolpeng och ersättningsnivån för elever som är överåriga eller underåriga i förhållande till sin årskurs blir mer korrekt.

3.3 Fördelning till anpassad grundskola

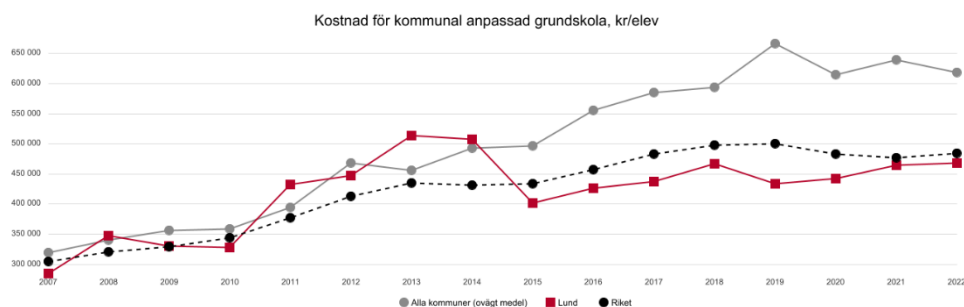
Bakgrund

I den anpassade grundskolan fördelas grundresursen utifrån två behovsnivåer - om eleven läser ämnen eller ämnesområden. Två enheter, Stenröseskolan och Fåglasång, vars elever har omfattande funktionsnedsättningar, får en extra hög ersättning.

Under 2023 hade den anpassade grundskolan ett underskott på -16,9 mnkr vilket innebar en budgetavvikelse som uppgick till 21,2 procent. Av totalt sju enheter så hade fyra negativa resultat medan resterande tre hade resultat motsvarande budget, däribland Stenröseskolan och Fåglasång. Precis som för 2022 så var det Tunaskolans och Fågelskolans anpassade grundskolor som hade de största underskotten med -5,7 mnkr respektive -7,4 mnkr. Gemensamt för dessa två enheter är att de har en mycket komplex elevsammansättning. Eleverna har mycket skilda och individuella behov, både vad gäller inlärning och omvårdnad vilket gör det svårt att organisera personalen effektivt. Parallellt finns det elever som inte fungerar tillsammans med andra elever och därför behöver undervisas enskilt vilket innebär ökade kostnader i form av mer personal.

När det gäller den anpassade grundskolan innebär det en extra stor utmaning att anpassa organisationen till elevförändringar som sker mellan läsår eller med kort varsel. Det kan handla om att man snabbt kan behöva avsluta eller omplacera personal om till exempel en elev med stort omvårdnadsbehov slutar.

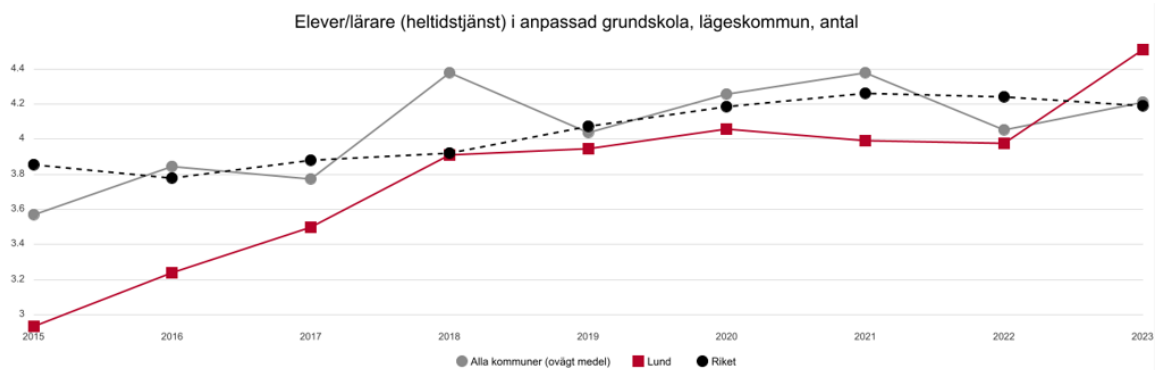
Omvärldsanalys

Lunds kommun har en något lägre kostnad för kommunal anpassad grundskola än riksnittet. 2022 var Lunds kommuns kostnad per elev 467 800 kr och motsvarande kostnad på riksnivå var 483 700 kr. Kommuner med 100 000–199 999 invånare hade dock år 2022 en något lägre kostnad än Lund, 447 720 kr/elev. Detsamma gäller liknande kommuner, vars kostnad per elev var 449 671 kr/elev.

Nyckeltal	Område	2019	2020	2021	2022
Kostnad för kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	434 300	441 800	464 400	467 800
	Riket	500 600	482 700	476 500	483 700
Kostnad för elevhälsa i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	4 990	6 110	5 700	7 550
	Riket	8 630	8 040	8 470	8 310
Kostnad för lokaler i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	51 900	58 800	50 200	56 300
	Riket	51 400	51 500	50 100	51 300
Kostnad för lärverktyg i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	4 400	6 900	7 200	15 200
	Riket	9 000	9 000	9 000	9 900
Kostnad för måltider i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	8 300	6 000	6 400	7 100
	Riket	8 200	7 900	8 100	8 700
Kostnad för undervisning i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	174 700	185 300	207 800	213 700
	Riket	272 500	265 000	262 600	267 800
Övriga kostnader i kommunal anpassad grundskola, kr/elev	Lund	189 900	178 600	187 100	167 900
	Riket	150 900	141 300	138 300	137 600

Lunds kommuns lokalkostnader är något över riksnittet och även kostnaden för lärverktyg och övriga kostnader (där ingår t.ex. SYV-verksamhet, administration och kostnad för kompetensutveckling).

Antalet elever per lärare i Lunds kommuns anpassade grundskolor är 4,5, att jämföra med 4,2 i riket.

Vad utredningen visat

Efter samtal i styr- och referensgrupp har det framkommit att utmaningar vad gäller sammansättningen av elever, lokalernas utformning, ersättningsnivå och utomhusmiljön sannolikt kan förklara underskottet i anpassad grundskola. De största ekonomiska utmaningarna finns inom de enheter som har en stor variation av stödbehov hos eleverna eftersom det medför svårigheter i att skapa undervisningsgrupper av lagom storlek för att tillgodose alla elevers behov och samtidigt säkerställa en trygg arbetsmiljö för både elever och personal.

Utredning har visat att en ekonomi i balans för de enheter med störst ekonomiskt underskott inte skulle uppnås även om ersättningen höjdes till motsvarande nivå som för Stenröseskolan och Fåglasång. Därav behöver fler faktorer än ekonomiska och fördelningsprinciper utredas.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår nämnden att skjuta upp beslutet om ändringar i resursfördelningsmodellen för anpassad grundskola. Innan beslutet tas bör en utredning av de konstaterade utmaningarna genomföras, där fokus ligger på organisation och lokaler snarare än ekonomi och omfördelning av resurser. Detta eftersom resursfördelningens syfte i första hand förväntas utgå från elevernas behov och inte användas för att kompensera för organisatoriska eller lokalmässiga utmaningar.

3.4 Översyn av nyanländpeng

Bakgrund

Nyanländpeng fördelas under tre år för elever i grundskola och anpassad grundskola i åk 1-9.

Nivån på ersättningen som fördelas utifrån varje elev baseras på följande faktorer:

- Om landet eleven utvandrat från har ett högt eller lågt Human Development Index (HDI)
- Elevens tidigare skolbakgrund i annat land/länder
- Hur många år eleven befunnit sig i Sverige
- Vilken årskurs eleven placeras i
- Elevens individuella förutsättningar

Ersättningen betalas ut månadsvis i samband med utbetalning av skolpeng till den enhet som eleven är placerad på.

Ersättning (år) för nyanlända elever	Årskurs	År 1	År 2	År 3
Högre ersättningsnivå	1-3	40 100 kr	30 050 kr	20 150 kr
	4-6	53 450 kr	40 100 kr	26 850 kr
	7-9	66 850 kr	50 150 kr	33 600 kr
Lägre ersättningsnivå	1-3	13 250 kr	9 950 kr	6 700 kr
	4-6	19 750 kr	14 850 kr	9 950 kr
	7-9	30 050 kr	22 550 kr	15 100 kr

Det finns två för- och grundskolor i kommunen som följer det internationella IBO-konceptet: International School of Lund Katedralskolan (ISLK) och Lund International School (LIS). Dessa skolor får den genomsnittliga strukturresursen per elev. Därutöver får de en så kallad konceptspecifik ersättning per elev och läsår. Denna är avsedd att täcka merkostnaderna för att skolorna följer det internationella IBO-konceptet.

Omvärldsanalys

Förvaltningen har varit i kontakt med Landskrona, Helsingborg och Ystad.

Landskrona har en särskild ersättning till nyanlända i max två år. Ersättningen fördelas även utifrån elever i förskoleklass.

I Helsingborg betalas en förstärkt elevpeng ut till mottagande skola. Den förstärkta skolpengen betalas ut under de första 24 månaderna i Sverige för elever i åk F-6. För elever i årskurs 7-9 betalas den ut i 36 månader. Ersättningen gäller från elevens ankomstdag.

Även Ystad har en extra ersättning för nyanlända. Denna ersättning finansieras genom statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling (tidigare likvärdig skola), och omfattas därmed inte av ordinarie resursfördelningsmodell. Den gäller för åk 1-9, men inte för förskoleklass, och endast för elever som enligt skollagen definieras som nyanlända. Ytterligare kriterier är att elever som anlant i åk 1-5 genererar bidrag i 2 år, medan elever som anlant i åk 6-9 genererar bidrag i som längst 4 år. Ystad använder sig av Human Development Index i sin fördelning. Bidraget fördelas till elever som kommer från länder med ett lågt eller medelindex.

Vad utredningen visat

Skollagens definition av nyanländ återfinns i 3 kap. 12 §:

Med nyanländ avses i denna lag den som

- 1. har varit bosatt utomlands,*
- 2. nu är bosatt i landet, och*
- 3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.*

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 §. Lag (2015:246).

Elever i förskoleklass kan alltså, enligt skollagen, inte definieras som nyanlända. Om en nyanländ elev går in i förskoleklass genereras därför ingen nyanländpeng, inte heller när eleven börjar åk 1. Detta gör att det

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

är av avgörande betydelse om en nyanländ elev börjar skolan under vårterminen i förskoleklass eller under höstterminen i åk 1.

Referensgrupp med rektorer uttrycker dock att nyanlända elever i förskoleklass också kräver extra resurser i form av till exempel studiehandledning och språkstöd. Att förskoleklassen sedan läsår 2018/19 varit obligatorisk är ytterligare en anledning till att nyanländpeng bör fördelas även för elever som anländer i förskoleklass.

Under utredningen har det framkommit att en ordning där enskilda huvudmän kan få ersättning för nyanlända elever bör införas. Men då går det inte att som idag låta resultaten från Skolverkets obligatoriska kartläggningmaterial ligga till grund för resursfördelningen. Enligt skollagen 3 kap. 12 § är det rektor för skolan där en nyanländ elev går som ansvarar för att en bedömning görs av elevens kunskaper. Det innebär att nyanlända elever som går på en fristående skola får sina kunskaper kartlagda och bedömda av den skolan. Det skulle vara administrativt och juridiskt omständligt att ha en ordning där fristående skolor rapporterar in resultatet från en kartläggning till förvaltningen. En lösning är att kartläggningen framöver inte ligger till grund för fördelningen utan att den istället enbart grundar sig på HDI, årskurs och antal år i Sverige. Detta är uppgifter som fristående skolor förhållandevis enkelt kan rapportera in till kommunen och därefter kan nyanländpeng betalas ut. En nackdel med tillvägagångssättet är att träffsäkerheten i fördelningen minskar när elevens individuella förutsättningar såsom de fångas in i kartläggningen inte längre ligger till grund för fördelningen.

Att införa nyanländpeng i förskoleklass utan att öka budgeten för nyanländpeng innebär att ersättningsnivåerna behöver sänkas med 10 % baserat på det totala antalet nyanlända elever som finns i de kommunala grundskolorna just nu. Detta antagande bygger på att eleverna fördelar sig mellan årskurser och ersättningsnivåer enligt samma mönster som de gjort de senaste åren.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nyanländpeng fortsättningsvis även ska omfatta elever som anländer i förskoleklass. Ingen ersättning föreslås dock att fördelas till barn som anländer tidigare än förskoleklass. Med föreslagen förändring kommer definitionen av nyanländ i resursfördelningsmodellen även fortsättningsvis följa skollagens definition av nyanländ gällande punkt 1-2 i 3 kap. 12 §. Skillnaden

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

jämfört med nuvarande ordning är att också elever i förskoleklass kommer kunna betraktas som nyanlända. Ersättningen kommer fortfarande genereras i tre år.

Förvaltningen föreslår inga ändringar beträffande nyanländpeng i anpassad grundskola.

För att bidraget ska kunna fördelas på lika villkor, oavsett om eleven är skriven i kommunal eller fristående verksamhet, kommer resultatet från Skolverkets obligatoriska kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper framöver inte användas som grund för fördelningen. Förvaltningen tar tillsammans med utbildningsförvaltningen fram en rutin för att registrera de uppgifter som krävs för att nyanländpeng ska kunna betalas ut till elever på fristående enheter.

3.5 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck samt grundskolor med ogynnsamt delningstal

Bakgrund

För en skola är det mest fördelaktiga ur ett ekonomiskt perspektiv att den fyller alla sina platser, dvs. att där går precis så många elever som där finns plats för sett till skolans lokaler och organisation. På flera av de kommunala skolorna i Lund ser det ut just så men det finns också skolor som har en överkapacitet, dvs. har plats för fler elever på skolan än där faktiskt går. Sett över de senaste 3-4 åren är det huvudsakligen samma skolor som är fulla respektive har överkapacitet. Det senare kan leda till svårigheter att skapa en effektiv organisation och hålla ekonomin i balans.

Vad utredningen visat

Det är förståeligt att det finns utmaningarna att utforma en effektiv organisation på skolor som inte fyller sina platser. Samtidigt finns det flera svårigheter med att införa en ordning där det utgår en särskild ersättning för skolor med överkapacitet.

Om en omfördelning till skolor med lågt söktryck och ogynnsamma delningstal skulle införas, måste precisa och förutsägbara villkor

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

fastställas för när detta ska ske. Förvaltningen förutser flera svårlösta praktiska frågor i samband med detta. Ska omfördelningen baseras på att en skola har en viss procent överkapacitet? Ska det finnas ett tak respektive golv för detta? Ska det krävas att överkapaciteten är bestående över ett visst antal läsår, eller ska en extra ersättning utgå så snart överkapacitet uppstår? Detta är några av de frågeställningar som en omfördelning skulle medföra. Även om en omfördelning till skolor med lågt söktryck och ogynnsamma delningstal skulle baseras på objektiva kriterier, bedömer förvaltningen att den riskerar att bli både svåröverskådlig och oförutsägbar. Vidare ser förvaltningen en risk med att en sådan styrning skulle minska incitamentet för att ta in fler elever, vilket i sin tur ökar risken för en mer ineffektiv organisation.

Dessutom skulle resurserna för en omfördelning behöva tas från de medel som totalt delas ut till skolorna, och alltså innebära en lägre ersättning till skolor som inte uppfyller kriterierna.

En ytterligare omständighet som behöver beaktas i sammanhanget är att en omfördelning till skolor med lågt söktryck och ogynnsamma delningstal även skulle behöva omfatta fristående skolor, detta utifrån den lagstadgade principen om bidrag på lika villkor. Sett till att kommunen inte råder över fristående skolors kapacitet och nyttjandegrad skulle en ordning med en omfördelning utifrån söktryck och delningstal bli både oförutsägbar för barn- och skolnämnden och riskera att bli kostnadsdrivande för densamma.

Det faktum att en del av kommunens skolor har förhållandevis lågt söktryck visar på vikten av att som huvudman kontinuerligt ser över kommunens utbud av grundskolor, vilket också sker i den årliga lokalförsörjningsprocessen. Enligt skollagen (10 kap. 29 §) är en kommun skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt från kommunikationssynpunkt för eleverna. Det behöver i sin tur balanseras mot behovet av en effektiv utformning av kommunens skolbestånd i organisatoriskt och ekonomiskt avseende.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden inte beslutar att omfördela resurser till grundskolor med lågt söktryck eller ogynnsamma delningstal.

3.6 Undersökning av möjlighet att omfördela resurser till enheter baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem

Bakgrund

Förskola och fritidshem ska erbjudas i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrars arbete studier eller om barnet/eleven har ett eget behov. Verksamheternas öppettider behöver anpassas efter detta och vara bemannad även om det endast vistas enstaka barn/elever i verksamheten mycket tidigt eller mycket sent på dagen. Samtidigt innebär dagens resursfördelningsmodell avseende förskola och fritidshem att storleken på ersättningen är densamma oavsett barnets/elevens vistelsetid och hur den är förlagd. Dagens modell tar därmed inte hänsyn till att det kan finnas stor variation i barnens vistelsetider.

Mot den bakgrunden har det i översynen ingått att undersöka möjligheten att omfördela resurser till enheter baserat på barns och elevers vistelsetid.

Omvärldsanalys

Barn- och skolförvaltningen har varit i kontakt med fem andra kommuner för att höra sig för om de differentierar ersättningen till förskolor utifrån barnets/elevens vistelsetid. Samtliga kontaktade kommuner, liksom Lunds kommun, erbjuder 25 timmar per vecka i förskola för barn till föräldralediga (med annat barn) och arbetssökande. Utredningen har bedömt att en jämförelse av resursfördelningen till förskolor är mest relevant och har därför begränsat sina förfrågningar till andra kommuner till att endast omfatta förskolan.

Gotland, Vallentuna och Östersund gör som Lund, dvs. samma ersättning utgår oavsett vistelsetid. Ett par av kommunerna uppger att de tidigare har övervägt att gå över till en ersättningsmodell som tar hänsyn till vistelsetid, men kommit fram till att inte göra det, främst eftersom det är administrativt krävande.

Eskilstuna och Västerås differentierar ersättningen utifrån vistelsetid. Eskilstuna ger en ersättning för vistelsetid upp till 25 timmar och en för mer än 25 timmar. Västerås motsvarande intervaller är upp till 20 timmar och över 20 timmar.

Vad utredningen visat

En klar fördel med en enhetlig skolpeng per barn/elev, oavsett vistelsetid, är att rektor vet hur stor ersättningen kommer att vara per inskrivet barn/elev i samband med att budgeten läggs. Rektorn vet då att eventuell avvikelse av skolpengen antingen beror på förändrat antal barn/elever eller att andelen barn/elever inom respektive åldersgrupp/årskurs har förändrats jämfört med budgeterat. Om rektor även ska ta hänsyn till differentierad skolpeng utifrån vistelsetid blir det betydligt mer komplext att följa upp budgeten. Sannolikt kommer förskolor och fritidshem, över tid, har ungefär lika stor andel barn/elever med minskad vistelsetid. Antalet barn/elever med extra lång vistelsetid fördelar sig eventuellt annorlunda enligt signaler från verksamheten.

Något annat som talar mot att differentiera ersättningen utifrån vistelsetid är att schemaregistreringen i systemet för närvaro- och frånvaroregistrering, dvs. den överenskomna vistelsetiden för respektive barn, åtminstone i dagsläget inte är tillräckligt tillförlitlig när det gäller barn inskrivna i förskola och fritidshem. En ersättningsmodell baserad på vistelsetid skulle därmed riskera att bli felaktig, eller åtminstone kräva en omfattande manuell administration för löpande inrapportering och kontroller av vistelsetiderna så att ersättningen blir korrekt. Utredningens bedömning är att även med en förbättrad och mer tillförlitlig schemaregistrering i administrativa system skulle det behöva göras en hel del uppföljningar för att kontrollera att de registrerade vistelsetiderna överensstämmer med verkligheten. Det är ofrånkomligt att en vistelsetidsbaserad fördelningsmodell medför mer administration. Ett avgörande skäl att behålla nuvarande ordning med en enhetlig ersättning är att den är enkel att administrera och planera utifrån.

Ett skäl som emellanåt framhållits för att ha en ersättningsmodell differentierad utifrån vistelsetid är att kompensera enheter där det går barn och elever med riktigt lång vistelsetid. För att göra så skulle det inte räcka med två vistelsetidsintervaller eller "nivåer" i modellen, utan det skulle behövas fler än så. Utredningen vill här framhålla att ju mer finfördelad och komplex en fördelningsmodell är, desto större är risken att den förlorar i överskådlighet och begriplighet. Om det skulle utgå någon form av extra ersättning för barn och elever med riktigt långa vistelsetider behöver det också finansieras genom lägre grundersättning för alla barn och elever.

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

Under översynens gång har frågan uppkommit huruvida fristående förskolor i Lunds kommun, liksom de kommunala förskolorna, erbjuder 25 timmar per vecka för barn till föräldralediga och arbetssökande. Detta är särskilt relevant eftersom fristående utförare inte är skyldiga att följa Lunds kommuns beslut att erbjuda mer än de 15 timmar som regleras i skollagen. Fristående utförare kan alltså välja att begränsa sig till att erbjuda 15 timmar per vecka för denna kategori barn, vilket skulle kunna leda till att fristående utförare blir överkompenserade med den nuvarande ersättningsmodellen.

Förvaltningen har kontaktat de största fristående förskolorna i Lunds kommun, som tillsammans utbildar drygt 70% av alla barn inom den fristående förskoleverksamheten, för att ta reda på hur många timmars vistelsetid dessa erbjuder till barn vars vårdnadshavare antingen är arbetssökande eller föräldralediga. 22 av 24 förskolor svarade på frågan. 20 av de 22 förskolorna som svarade erbjuder 25 timmar per vecka, en förskola erbjuder 21 timmar och en förskola erbjuder 27,5 timmar. Förvaltningens bedömning är därmed att fristående förskolor inte blir systematiskt överkompenserade med nuvarande ordning där en och samma ersättning utgår oavsett barns vistelsetid.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår ingen ändring som innebär att resurser omfördelas baserat på vistelsetid i förskola och fritidshem.

3.7 Översyn av extraordinärt stöd

Bakgrund

Skollagen anger att om det befaras att en elev inte kommer nå de betygskriterier som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Tilläggsbeloppet, som är lagstadgat för enskilda huvudmän, är avsett att ge möjlighet till särskild ersättning för enskilda elever som har omfattande behov av särskilt stöd. Inom den kommunala verksamheten i Lunds kommun kan ansökan göras om tillägg för extraordinärt stöd (EOS) för ett barn/ elev som har ett omfattande behov av särskilt stöd på

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

motsvarande sätt som enskilda huvudmän kan ansöka om tilläggsbelopp. Handläggningen och den bedömning som görs gällande EOS utgår från samma krav som ställs när fristående huvudmän ansöker om tilläggsbelopp från hemkommunen.

Det är en vanlig ordning att kommunala huvudmän har en liknande modell för extraordinära stödbehov som tilläggsbeloppen i fristående verksamhet. Detta skapar förutsättningar för likvärdighet mellan kommunal och fristående verksamhet. Det ger även kommunen en möjlighet att fördela resurser utifrån barnen och elevernas olika förutsättningar och behov, vilket en kommun ska göra enligt 2 kap. 8b § skollagen.

Ansökan om tilläggsbelopp från enskilda huvudmän hanteras av utbildningsförvaltningen medan ansökan om EOS hanteras av barn- och skolförvaltningen. Ansökan ska avse extraordinära stödåtgärder, som inte har koppling till den vanliga undervisningen, t.ex. tekniska hjälpmedel, assistenthjälp och anpassning av en skollokal. Det kan också vara fråga om stödåtgärder för elever med stora inlärningssvårigheter som beror på språkliga eller sociala faktorer. Modellen för extraordinärt stöd implementerades 2019.

Det är viktigt att skilja på tillägg för extraordinärt stöd som en del av resursfördelningsmodellen och enheternas lagstadgade arbete med särskilt stöd för att säkerställa barn/elevernas rätt till det stöd de har behov av. Enheternas arbete med särskilt stöd behöver varje rektor tillgodose vad gäller kompetens, fungerande rutiner, uppföljning av arbetet så att det säkerställs att varje barn och elev tillförsäkras det stöd som barnet/eleven bedöms behöva för sin utveckling och sitt lärande. Kostnader för dessa insatser ska täckas av skolpengen.

Den extra ersättningen för omfattande behov av särskilt stöd volymjusteras årligen utifrån förändrat barn- och elevantal i budgeten.

Barn- och skolnämnden tar del av utfall av extraordinärt stöd efter avslutat läsår. Läsåret 22/23 syntes en ökning både i antal inkomna ansökningar och antal beviljade ansökningar. Totalt antal ansökningar var 395 st (358 läsår 21/22) och totalt antal beviljade ansökningar var 300 st (258 läsår 21/22).

Kostnaderna för extraordinärt stöd för barn och elever översteg respektive budget år 2023. Den negativa avvikelsen uppgick till -3,7 avseende grundskoleelever och till -5,0 avseende förskolebarn. Budgeten

för extraordinärt stöd avseende förskolebarn har varit lägre än kostnaderna sedan den individuella prövningen av ersättningen infördes höstterminen 2019. Mellan 2022 och 2023 har kostnaden ökat med 1,9 mnkr trots att antalet förskolebarn har minskat. När det gäller extraordinärt stöd till grundskolebarn är det både en minskad budget och ökad kostnad som påverkar att avvikelsen blir -3,7. Utifrån att avvikelsen för extraordinärt stöd var positiv med 6,0 mnkr 2022 så sänktes budgeten med 2,0 mnkr inför 2023. Kostnaderna för 2023 har ökat med hela 6,7 mnkr jämfört med 2022 trots att antalet grundskolebarn inte har ökat.

Vad utredningen visat

Förvaltningen har under läsåret initierat insatser för att möjliggöra för enheterna att tidigt möta barns och elevers stödbehov. Detta kan resultera i att behovet av extraordinärt stöd minskar och istället hanteras inom ramen för särskilt stöd. På sikt kan då mindre medel eventuellt avsättas för EOS till förmån för ökad grundresurs. Insatserna som initierats är:

1. Förvaltningen har under läsåret 23/24 utrett skolors möjligheter att inrätta särskilda undervisningsgrupper. Målet är att underlätta för skolor att starta upp och bedriva undervisning i särskilda undervisningsgrupper så att elever som har ett konstaterat behov av undervisning i särskild undervisningsgrupp ska få det stödet på sin hemskola eller i dess omedelbara geografiska närhet. Medel inom statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling 2024 har fördelats till enheter med särskilda undervisningsgrupper. Medel har också avsatts för att stimulera samtliga skolor att starta upp och utveckla dessa grupper.
2. Inom ramen för intern kontroll 2024 granskas risken att *Barn i behov av särskilt stöd/extraordinärt stöd ej får det stöd de är berättigade till*. Granskningen går bland annat ut på att undersöka om ett stickprov av beslut om extraordinärt stöd är korrekt fattade. Granskningen förväntas bidra till ökad förståelse för EOS-processen och tydliggöra på vilka grunder besluten fattas.

En utmaning med nuvarande hantering är att beslut om tilläggsbelopp till fristående enheter och beslut om extraordinärt stöd till kommunala enheter fattas av olika förvaltningar. Detta kan innebära utmaningar kopplat till likvärdig bedömning. Barn- och skolförvaltningen samt utbildningsförvaltningen för samtal om hur detta kan hanteras framåt.

Något att överväga är att både beslut om tilläggsbelopp och beslut om extraordinärt stöd i framtiden fattas av barn- och skolförvaltningen.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen gör bedömningen att det nuvarande systemet för extraordinärt stöd är det bästa möjliga för att säkerställa likvärdig hantering av extraordinära stödbehov inom kommunal verksamhet och mellan kommunala och fristående enheter. Modellen utgör även ett sätt att styra resurser dit där de individuella behoven är som störst, vilket motsvarar en resursfördelning i enlighet med 2 kap. 8b skollagen och ger rektorerna mer likvärdiga förutsättningar. Ingen ändring förslås.

3.8 Övriga aspekter

I enlighet med direktivet (2023/4433) har utredningen om strukturresursens effektivitet tagits med i beaktande och förslag på förändringar i strukturresursen tagits fram till den reviderade resursfördelningsmodellen. Det har dessutom under arbetets gång framkommit behov av justering i resursfördelningsmodellen utöver de aspekter som beskrivs i direktivet. Detta presenteras nedan.

3.8.1 Beaktande av utvärdering av strukturresurs och förslag på förändringar i strukturresursen

Bakgrund

Syftet med strukturresursen är att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn/elever att nå målen för utbildningen. Lunds kommuns nuvarande modell för att beräkna strukturresursen reviderades senast 2017.

Modellen utgår från följande fem bakgrundsvariabler:

- kön
- om eleven nyligen har anlänt till Sverige
- vårdnadshavarnas högsta utbildningsnivå
- om vårdnadshavarna erhåller ekonomiskt bistånd

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

– om barnet/eleven bor med båda vårdnadshavarna eller inte.

Man kan med hjälp av variablerna i modellen förutse vilken elev som inte uppnår behörighet i 76 procent av fallen.

Strukturresursens storlek, det vill säga graden av omfördelning, är ett sätt att beskriva hur mycket av skolpengen som satsas på att utjämna skillnader mellan skolorna beroende på elevgruppernas behov. Modellen skattar risken att barnen och eleverna inte ska nå målen, men den ger ingen grund för hur stor omfördelningen mellan enheterna ska vara. Detta avgörs av ett politiskt ställningstagande.

- I förskolan fördelas 2 % av skolpengen som strukturresurs.

- I grundskolan fördelas 8 % av skolpengen som strukturresurs.

- I fritidshem fördelas 2 % av skolpengen som strukturresurs.

Utvärdering av förskolans och grundskolans strukturresurs och dess betydelse för måluppfyllelsen

Efter beslut från kommunstyrelsen i december 2020 utvärderades den delen av resursfördelningsmodellen som rör strukturresursen under 2021 (dnr 2020/7891).

Utvärderingen visade på ett svagt samband mellan en högre strukturresurs och strukturella faktorer så som personaltäthet samt barngruppsstorlekar i förskolan. För grundskolan syntes tydligare samband mellan strukturella faktorer och strukturresursen. Enheter med högre strukturresurs har färre antal elever per pedagogisk personal, lärare och legitimerad lärare jämfört med enheter med lägre strukturresurs. Även när det kommer till klasstorlekar syns ett samband mellan högre strukturresurs och färre elever per klass. Detta tyder på att strukturresursen kan ha haft en positiv inverkan på rektors förutsättningar att organisera personal och barn-/elevgrupper på enheter där socioekonomiska förutsättningar är mindre gynnsamma.

Utvärderingen visade vidare att sambandet mellan skolornas socioekonomiska sammansättning och elevers måluppfyllelse är fortsatt starkt och inte har påverkats nämnvärt av införandet av nuvarande strukturresursmodell år 2017. Elever på skolor som har en socioekonomisk mer gynnsam elevsammansättning presterar relativt bättre medan elever på skolor med en socioekonomisk mindre gynnsam elevsammansättning presterar relativt sämre.

I utvärderingen konstaterades avslutningsvis att man kan överväga att se över modellen för att få en ännu högre träffsäkerhet. SCB:s analyser tyder framför allt på att variabeln hushållsinkomst, utöver de variabler som redan ingår i modellen, har samband med att inte uppnå behörighet till gymnasieskolan. Vid tillägg av variabeln hushållsinkomst ökar träffsäkerheten i modellen med tre procentenheter, från 76 till 79 procent. Att fler variabler ökar träffsäkerheten var känt redan när beräkningsmodellen gjordes om inför 2017. Det gjordes då ett politiskt ställningstagande att inte ta med variabeln hushållsinkomst i beräkningsmodellen.

Simulering av graden av omfördelning mellan grundresurs och strukturresurs

Förskola

I förskolan har två olika grader av omfördelning simulerats: 4 procent och 6 procent. Dessutom presenteras utfall för nuvarande nivå av omfördelning, det vill säga 2 procent. Siffrorna avser 2024.

Tabellen nedan synliggör hur en förändrad strukturresurs skulle påverka den totala skolpengen (grundresurs + strukturresurs) för enheten med högst strukturresurs och enheten med lägst strukturresurs. För 3-5 åringar skulle till exempel skolpengen för enheten med lägst strukturresurs (Hyddans förskola) minska från 119 543 kr/barn till 116 388 kr/barn om strukturresursen ökar till 6 procent. För enheten med högst strukturresurs (Dressinens förskola) skulle skolpengen öka från 126 747 kr/barn till 138 000 kr/barn. Enheten med högst strukturresurs har idag 106 procent av skolpengen jämfört med enheten med lägst strukturresurs. Motsvarande andel skulle vara 118,6 procent vid en strukturresättningsnivå om 6 procent.

	2 % (nuvarande modell)		4%		6%	
	1-2 år	3-5 år	1-2 år	3-5 år	1-2 år	3-5 år
Enhet med lägst strukturresurs	162 333	119 543	159 903	117 963	157 454	116 388
Enhet med högst strukturresurs	169 537	126 747	174 310	132 370	179 066	138 000
Enhet med högst strukturresurs, andel av enhet med lägst strukturresurs	104,4%	106,0%	109,0%	112,2%	113,7%	118,6%

Grundskola

I grundskolan har två olika grader av omfördelning simulerats: 10 procent och 12 procent. Dessutom presenteras utfall för nuvarande nivå av omfördelning, det vill säga 8 procent. Siffrorna avser 2024.

Tabellen nedan synliggör hur en förändrad strukturresurs skulle påverka den totala skolpengen (grundresurs + strukturresurs) för enheten med högst strukturresurs och enheten med lägst strukturresurs. I åk 4-6 skulle till exempel skolpengen för enheten med lägst strukturresurs (Prästängsskolan) minska från 77 789 kr/elev till 74 933 kr/elev om strukturresursen ökar till 12 procent. För enheten med högst strukturresurs (Klostergårdskolan) skulle skolpengen öka från 94 548 kr/elev till 100 072 kr/elev. Enheten med högst strukturresurs har idag 121,5 procent av skolpengen jämfört med enheten med lägst strukturresurs. Motsvarande andel skulle vara 133,5 procent vid en strukturresursnivå om 12 procent.

	8 % (nuvarande modell)			10%			12%		
	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9	Åk F-3	Åk 4-6	Åk 7-9
Enhet med lägst strukturresurs	74 418	77 789	85 863	73 063	76 361	84 259	71 708	74 933	82 656
Enhet med högst strukturresurs	91 177	94 548	102 622	94 012	97 310	105 208	96 847	100 072	107 795
Enhet med högst strukturresurs, andel av enhet med lägst strukturresurs	122,5%	121,5%	119,5%	128,7%	127,4%	124,9%	135,1%	133,5%	130,4%

Flera enheter med låg strukturresurs anser att de med nuvarande modell har mycket små marginaler för att säkerställa en tillräcklig bemanning utifrån elevernas olika behov. En ökning av omfördelningen av strukturresursen skulle innebära att dessa enheter prövas ytterligare med risk för sämre utbildningskvalitet och arbetsmiljö eller ett försämrat ekonomiskt resultat.

Slutsatser

Det är svårt att utvärdera effekterna av en socioekonomisk resursfördelningsmodell eftersom det inte går att fullt ut isolera effekterna av just de insatser som strukturresursen möjliggör från andra insatser som påverkar målpuppfyllelsen. Strukturresursen är en av flera beståndsdelar i en skolas totala resurser, och det är naturligt att det är totalen som är utgångspunkten när rektor planerar organisationen och lägger budgeten för skolan (SKR 2018, s. 36-37). Det har under de senaste åren funnits andra ekonomiska satsningar, såsom statsbidrag för likvärdig skola/stärkt kunskapsutveckling, som även dessa delats ut med syfte att öka likvärdigheten mellan skolor. Det går heller inte att säga hur skolresultaten hade sett ut utan den omfördelning av resurser som gjorts utifrån strukturresursen.

Sammanfattningsvis finns det inte några enkla samband mellan ekonomiska resurser och resultat utan det är vad förskolan och skolan använder sina resurser till som har betydelse. Ökade ekonomiska resurser leder inte per automatik till förbättrade resultat. De kan dock

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

skapa förutsättningar för konkreta förändringar som skulle kunna gynna barns och elevers kunskapsutveckling (Skolverket 2013, s. 55; Skolinspektionen 2014, s. 26).

Gällande variablerna i modellen skulle hushållsinkomst kunna läggas till för att öka modellens träffsäkerhet något.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår inga förändringar av strukturresursen. Kommuner bör endast göra förändringar i sin resursfördelningsmodell om det finns ett underlag som tydligt visar att modellen inte är tillräckligt träffsäker eller har andra brister (SKL 2013, s. 41). Nuvarande resursfördelningsmodell är välkänd och etablerad och förändringar riskerar att försvaga dess legitimitet.

3.8.2 Förändring av index för grundresursen i grundskolan med anledning av förändrad timplan

Bakgrund

Riksdagen beslutade att inför läsåret 2024-2025 avskaffa elevens val i grundskolan, specialskolan och sameskolan, vilket tidigare motsvarade 177 timmar. Undervisningstiden omfördelades till de samhällsorienterande ämnena (95 timmar), de naturorienterande ämnena (50 timmar) och musik. Denna omfördelning avser att ersätta de 177 timmarna från elevens val. Beslutet inkluderar även möjlighet för undervisning i nybörjarspråk inom skolans val, med kravet att undervisningstiden för språkval inte minskas. Vidare kommer det även fortsättningsvis finnas möjligheter för skolor som erbjuder en profilinriktning att omfördela tid till profillämnena inom ramen för skolans val. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas från höstterminen 2024.

I samband med riksdagens beslut har Lunds kommun gjort en översyn av den nuvarande timplanen och omfördelat timmar från lågstadiet till högstadiet. Denna omfördelning innebär att högstadiets timplan ökar med 140 timmar, medan lågstadiets timplan minskar med 145 timmar.

I tabellen nedan syns nuvarande index för grundresursen i grundskolan.

Verksamhet och ålder	Index
Grundskola, skolår F-3	100
Grundskola, skolår 4-6	105
Grundskola, skolår 7-9	116

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att index för grundresursen i grundskolan, på grund av förändrad timplan, justeras enligt nedan tabell. Föreslagen förändring motsvarar den förskjutning som sker i timplanen.

Verksamhet och ålder	Index
Grundskola, skolår F-3	100
Grundskola, skolår 4-6	106
Grundskola, skolår 7-9	118

Noteras bör att även om index för årskurs F-3 förblir 100 efter förändringen innebär det en lägre grundersättning för dessa årskurser, detta eftersom resurser fördelas om till de senare årskurserna med anledning av den nya timplanen.

Nedan tabell visar vad föreslagen förändring innebär i kronor och utifrån innevarande år.

	F-3	4-6	7-9
Grundresurs 2024, kr per st	73 450	76 821	84 895
Index 2024	100	105	116
Ny grundresurs 2024 efter simulering, kr per st	72 726	77 041	85 541
Nytt index 2024	100	106	118
Förändrad grundresurs 2024, kr per st	-724	220	646
Förändrat index 2024	0	1	2

Förskoleklassen har ingen timplan men undervisningen ska omfatta minst 525 timmar under ett läsår. Detta utgör cirka 80 procent av undervisningstiden i åk 1-3. Elever i förskoleklass genererar trots detta samma grundresurs som elever i åk 1-3. Vikten av tidiga insatser gör att förvaltningen i nuläget inte ser något behov av att justera ersättningsnivån i förskoleklass. Omvärldsanalys visar att till exempel Helsingborg och Landskrona har samma ersättningsnivå i förskoleklass som i åk 1-3 medan Malmö, Staffanstorps, Lomma och Trelleborg har en lägre ersättning till förskoleklass.

Den minskade grundresursen till lågstadiet med anledning av förändrad timplan i kombination med föreslagen förändring beträffande fördelningen av grundresurs inom fritidshem, se rubrik 3.2, kommer resultera i minskade resurser till lågstadiet i två avseenden. Gällande föreslagen förändring beträffande grundresursen i fritidshem motiveras minskningen under rubrik 3.2.

Gällande förändringarna i timplanen motiveras lågstadiets minskade resurser med att undervisningstiden och därmed kostnaderna för undervisning kommer att minska.

4 Fortsatt arbete med resursfördelningsmodellen

Under översynens gång har det framkommit att barn- och skolförvaltningens kostnad för beställning av studiehandledning från utbildningsförvaltningen minskat med 66 % från 2018 till 2023. Minskningen motsvarar inte minskningen i antal nyanlända elever. En förklaring skulle kunna vara att skolorna i högre utsträckning själva anställer personal med denna kompetens.

I omvärldsanalys har andra lösningar än den modell som Lunds kommun har idag uppmärksammats. Till exempel har Ystads kommun en centralt finansierad studiehandledning istället för att varje skola finansierar beställd studiehandledning via skolpengen. I en framtida utredning skulle finansiering av studiehandledning kunna ingå, med syfte att tillse att alla elever med behov av studiehandledning erbjuds detta.

Den särskilda ersättningen till små förskolor på landsbygden har inte varit föremål för innevarande översyn. I nuvarande modell betalas särskild ersättning ut bland annat om förskolan har maximalt 35 barn. Ersättningen motsvarar en extra skolpeng. Denna ersättning betalas idag främst ut till fristående enheter vilket måste beaktas i en eventuell framtida översyn.

Inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete ska resursfördelningsmodellen utvärderas vart fjärde år. Detta enligt den fjärde bilagan till förvaltningens huvuddokument för det systematiska kvalitetsarbetet. Nästa utvärdering påbörjas år 2028.

5 Referenser

Håkansson, Jan och Sundberg, Daniel 2020. *Utmärkt undervisning*.

Skolverket 2013. *Kommunernas resursfördelning till grundskolor*.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65a8bf/1553965147070/pdf3061.pdf>

Skolinspektionen 2014. *Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet*.

<https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2014/resursfordelning-och-segregationens-negativa-effekter/>

SKL 2013. *Socioekonomisk resursfördelning till skolor*.

<https://skr.se/download/18.7c1c4ddb17e3d28cf9b5eccc/1642578774893/7585-115-0.pdf>

SKR 2018. *Socioekonomisk resursfördelning i förskola och skola*.

<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef5d0df/1642496866364/7585-697-1.pdf>

Bilaga 1 Barnkonsekvensanalys

Barnkonventionen kräver att barns behov av trygghet och skydd tillgodoses av samhället samtidigt som barn ska respekteras och ha möjlighet att själva kunna påverka sitt liv. Lunds kommun har beslutat att konsekvenserna för barn tydligt ska framgå vid alla kommunala beslut. Till stöd för arbetet har en kommungemensam checklista med anvisningar tagits fram, vilken följande del utgår ifrån.

I en barnkonsekvensanalys utreds flera aspekter av barnets bästa som bedöms inför beslut. De grundläggande principerna i Barnkonventionen (2018:1197), artikel 2, 3, 6 och 12, ska beaktas tillsammans med de artiklar som rör aktuellt ärende.

Påverkar beslutet barn, idag eller i framtiden?

Hur barn- och skolnämnden fördelar sina resurser till de verksamheter som den ansvarar för påverkar i allra högsta grad barn och möjligheten till en likvärdig utbildning. Förändringar i resursfördelningen leder till att de olika verksamheterna tilldelas mindre resurser för vissa grupper

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

av barn och elever samtidigt som de tilldelas mer för andra. Förändringar i resursfördelningen kommer leda till att flera enheter får minskade eller ökade resurser. Detta beror på att den nya föreslagna fördelningen anses skapa mer jämlika förutsättningar för barn och elever i Lunds kommun att nå kunskapsmålen, jämfört med nuvarande fördelning. Att fördela resurser efter barn och elevers olika förutsättningar och behov är i sig att tillämpa barnkonventionen, och dessutom något som kommunen är skyldig att göra enligt skollagen (2 kap. § 8b).

Inom ramen för det kompensatoriska uppdraget arbetar barn- och skolnämnden för att ge alla barn likvärdiga förutsättningar och möjligheter att delta i och tillgodogöra sig den omsorg och utbildning som bedrivs i kommunen. Syftet med översynen var att se över områden som, med nuvarande resursfördelningsmodell, identifierats som utmanande i verksamheterna och därmed säkerställa att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning oavsett socioekonomiska förhållanden, geografisk placering eller andra faktorer.

Vilka (grupper av) barn berörs av detta beslut?

Beslut om reviderad resursfördelningsmodell berör i olika omfattning alla barn och elever i förvaltningens verksamheter. Barn är inte en homogen grupp och kan därför komma att påverkas på olika sätt av ändringar i resursfördelningsmodellens olika beståndsdelar.

Har barn fått möjlighet att uttrycka sina åsikter?

Barn har fått möjlighet att uttrycka sina åsikter.

Beträffande den särskilda ersättningen till små skolor på landsbygden och fördelningen av grundresurs fritidshem har fyra gruppintervjuer genomförts:

- 5 elever i åk 2 på Revinge skola intervjuades av skolkurator och chefsstöd vid Uggleskolan/Revinge skola.
- 8 elever i åk 3 på Revinge skola, som läsåret 23/24 undervisas på Uggleskolan, intervjuades av skolkurator och chefsstöd vid Uggleskolan/Revinge skola.
- 4 elever i åk 7 och åk 8 på Killebäckskolan, som tidigare gått på Revinge skola, intervjuades av medarbetare från skolkontoret.

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

- 10 elever på Nyvångskolan, som tidigare gått på Påskagängets skola eller Torna Hällestads skola, intervjuades av medarbetare från skolkontoret.

I samtalen kom det fram att:

Elever i åk 2 på Revinge skola uttrycker att de trivs i skolan och upplever viss olust inför att börja på Uggleskolan. De uttrycker att det är läskigt med de stora barnen, att det kan bli svårt att hitta men att en fördel i vissa fall är att syskon redan går där. De uttrycker att en nackdel med Revinge skola är att det är få barn på en stor skola. De upplever inga problem med åldersblandad undervisning utan tycker snarare att det är bra och mysigt och att det annars skulle bli för ensamt.

Mellanstadieeleverna på Nyvångskolan uppger att det kunde vara stökigt att ha åldersblandad undervisning och att det är enklare nu när man går i en klass.

Elever i åk 3, som får sin undervisning på Uggleskolan, uttrycker att det i flera avseende var positivt att komma till ny skola. Det finns mer att göra och fler kompisar att välja mellan. Detta är en bild som bekräftas av två vårdnadshavare som kontaktat arbetsgruppen och även av högstadieelever på Killebäckskolan som tidigare gått på Revinge skola. Mellanstadieeleverna som tidigare gått på Torna Hällestads skola uttrycker att det är många elever på Nyvångskolan som har samma intressen. Någon elev i åk 3 uttrycker att det var mer bråk på Revinge skola och att det kan ha berott på uttråkning. En elev uttrycker att man kunde känna sig ensam på Revinge skola ibland men en annan säger att det var lättare med kompisar på Revinge skola eftersom man kände alla där. Att alla kände alla är en fördel som lyfts av elever på Killebäckskolans högstadium. Denna bild förmedlas även av eleverna på Nyvångskolan som tidigare gått på Torna Hällestads skola.

De intervjuade eleverna i åk 3 upplevde att det var jobbigt att bli separerade i olika klasser när de började på Uggleskolan. Här instämmer eleverna på Killebäckskolans högstadium. De flesta eleverna i åk 3 känner sig emellertid trygga på Uggleskolan, även om det kan vara läskigt med äldre elever. Bussen till skolan känns otrygg uppger elever i åk 3.

Gällande kunskapsutvecklingen anser i stort sett samtliga av eleverna i åk 3 att de lär sig mycket och kan lika mycket som andra elever på skolan. Eleverna på Nyvångskolan som tidigare gått på Torna Hällestads

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

skola upplevde inte heller att de kunde mindre än sina klasskompisar när de började mellanstadiet. Elever på högstadiet på Killebäckskolan, som tidigare gått på Revinge skola, uttrycker dock att de i början av mellanstadiet fick kommentarer från lärarna i stil med "detta borde ni lärt er på lågstadiet". Denna typ av kommentar har påtalats av lärare på både Byskolan och Uggleskolan som tagit emot olika årskullar från Revinge skola.

Tidigare rektor på Revinge skola/Uggleskolan och rektor på Nyvångskolan, som varit del av referensgruppen, uttrycker att det är en generell bild bland lärarna på de mottagande skolorna att elever från de små landsbygdsskolorna, när de börjar mellanstadiet, inte kommit lika långt i sin kunskapsutveckling som övriga elever. Detta bygger på lärarnas generella upplevelser och någon hänvisning till kunskapsresultat eller annat underlag finns inte. Som konstateras i utredningen tyder resultat från de nationella proven i åk 3 på relativt låga resultat på de små skolorna på landsbygden i jämförelse med kommunsnittet. Viktigt att beakta är att elevantalet är litet och att siffrorna därför måste tolkas med försiktighet. Gällande Håstad skola, vars elever fortsätter till Vallkärra skola, uttrycker rektor att det inte finns någon uppfattning bland lärarna att elever från Håstad skola skulle ha sämre kunskaper än övriga elever när de börjar mellanstadiet. De båda skolorna har samma förstelärare och samma pedagogiska processer vilket enligt rektor bidrar till att säkerställa kunskapsnivån hos elevgrupperna.

Eleverna i åk 3 går på fritidshem på Revinge skola och upplever att det funkar bra. Vissa uttrycker dock att de inte vill gå på fritids och är trötta efter skoldagen. Eleverna på Nyvångskolan uttrycker att det var roligare att gå på fritids på lågstadiet, att det var större frihet och fanns fler saker att göra. Eleverna uttrycker också att det fanns mer personal på fritidshemmet på lågstadiet.

Skolgården upplevs vara bättre på Uggleskolan men lokalerna bättre på Revinge skola. Gällande Nyvångskolan är fotbollsplanen och den stora skolgården något som uppskattas av eleverna som tidigare gått på Torna Hällestads skola.

Vissa av eleverna som går i åk 3 uttrycker att det är svårare att få hjälp i skolarbetet på Uggleskolan jämfört med Revinge skola eftersom det är färre vuxna. Vissa upplever dock att de får ungefär lika mycket hjälp som på Revinge skola. Högstadieeleverna uttrycker också att det var lättare

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

att få hjälp på den lilla skolan och där instämmer även mellanstadieeleverna på Nyvångskolan.

Mellanstadieeleverna på Nyvångskolan uttrycker att det ofta var problem med transporten till Hagalundskolan där de fick undervisning i slöjd och idrott. De menar att det är smidigare på Nyvångskolan, där man slipper åka buss för undervisning i vissa ämnen.

Samtliga elever från Revinge uttrycker att det inte är några problem med att gå på en så pass liten skola förutsatt att man har tillräckligt med kompisar.

Frågorna som man utgick från vid intervjuerna var följande:

Vilka för- och nackdelar finns/fanns det med att gå på en liten skola på landsbygden?

Hur upplever/upplevde eleverna sin kunskapsutveckling? Kunde de ungefär lika mycket som nya klasskompisar när de gick vidare till ny skola?

Hur mycket hjälp får/fick eleverna i skolan på lågstadiet? Var det lättare eller svårare att få hjälp i skolan när de gick vidare till ny skola?

Hur upplever/upplevde eleverna det sociala samspelet? Hur går/gick det att hitta kompisar på den lilla skolan? Hur gick det att hitta nya kompisar när de började på ny, större skola?

Hur upplever/upplever eleverna kontakten med de vuxna på den lilla skolan? Hur var det att knyta an till vuxna på en ny, större skola?

Hur upplever/upplevde eleverna lokaler och skolgård? Bättre eller sämre när de gick vidare till ny skola?

Hur upplever/upplevde eleverna att det fungerade när flera årskurser har/hade undervisning tillsammans?

Hur liten bedömer eleverna att en skola kan få vara för att vara bra?

Hur upplever eleverna skillnaden mellan att gå på fritidshem på lågstadiet och mellanstadiet?

Hur har barns bästa beaktats?

Barn- och skolförvaltningen bedömer att förslaget till reviderad resursfördelningsmodell är att beakta barns bästa. Syftet med översynen

2024-08-13

Diarienummer
2023/4433

har varit att se över om sättet att fördela resurser är ändamålsenligt utifrån alla barn och elever rätt till utbildning oavsett sociala och ekonomiska förhållanden, geografisk hemvist eller andra faktorer. Den reviderade resursfördelningsmodellen har tagits fram i samverkan mellan olika funktioner i förvaltning, såsom förvaltningsledningsgrupp, rektorer och barnrättsstrateger. Som framgått har ett antal barn dessutom getts möjlighet att uttrycka sina åsikter.

Beskriv eventuella intressekonflikter

Sett till förslaget att flytta undervisning från små skolor på landsbygden kan det finnas intressekonflikt i barnets behov av förutsägbarhet och trygghet i det invanda i relation till det nya och ovana med en ny skola. Barnen som går på Revinge skola känner sig till exempel trygga på sin nuvarande skola och kan initialt komma att tycka att det känns ovant eller otäckt att börja på annan skola, företrädesvis Uggleskolan.

Kompensatoriska åtgärder finns redan på plats på Uggleskolan för att skapa trygga och förutsägbara övergångar. I samband med att eleverna har undervisning i musik finns möjlighet att stanna kvar på skolan och bekanta sig med lokaler, personal och elever. På eftermiddagen har eleverna då också möjlighet att besöka fritidshemmet på Uggleskolan. Skolorna har dessutom gemensam elevhälsa och personal från Revinge skola besöker regelbundet Uggleskolan. Liknande upplägg inför övergångar finns på övriga små skolor på landsbygden.

Eleverna i åk 3 uppgav vid intervjutillfället att det är otryggt att åka skolskjuts till Uggleskolan. Kompensatoriska åtgärder som satts in för att förebygga detta är att personal åker med i bussen. Detta har haft effekt och vårdnadshavare och elever uttrycker att bussfärden nu är lugnare.